

SMÅTT - MEN RÅTT

Av Erik Rune Hansen

NKP OG FMI

Tidligere fylkesleder i Hedmark, Magne Sveum, har meldt seg inn i Folkebevegelsen Mot Innvandring. Han ble bl.a. forbannet på «de busslaster med pøbler som kom til Arendal under landsmøtet til FMI. Det hevdes fra troverdig hold, at Sveum er en belastning for NKP og antagelig vil komme til å lide samme skjebne som Høyre-mannen — som også trodde på ytringsfrihet og sin demokratiske rett til å stå tilsluttet enhver lovlig organisasjon — han ble ekskludert!

WAFFEN-SS

En offisiell talsmann for den vest-tyske regjering, Hans Klein, har uttalt at soldater i Waffen-SS var «stridende soldater og ikke kriminelle». En slik selvfolgelighet har selvsagt ført til oppvask og skandale i rest-Germania.

MENINGSFYLT?

Rolv Wesenlund har også antydnet noe om våre nye «landsmenn» i de tanker han gjør seg om norske fengsler i en artikkel i TV-Guiden. - Det kjennes ikke meningsfylt å opptre for en forsamling innsatte hvorav majoriteten soner for narkotikahandel og snakker så dårlig norsk at selv den enkleste vits ikke forstås.»

ER DET FORTSATT NØDVENDIG MED POLITISK TABU?

Av Egil Hornin

Jeg ser i FOLK OG LAND nr. 2 1989 at et NS-barn oppfordrer: «NS-barn i alle leire foren dere!» Da kan det bli taperens etterfølgere akkurat som seierherrenes etterfølgere har drevet på i mange år. Med et norsk «glasnost/perestroika» må det vel også bli plass for tidligere NS? Apropos NS og forhold dermed forbundet: jeg har lenge forundret meg over at dette med NS behøver å være så tabulagt som det må sies å ha vært. F.eks. har jeg aldri hørt ett eneste menneske si: «Jeg var medlem av NS». Selv ikke da vår familie leiet hus hos en NS-familie fra 1941 og helt til 1960. Det var en enke f. 1866, sønn f. 1902, datter f. 1904. De to barna var i Hirden mens moren nøyde seg med å bære solkorset på kåpe-slaget, de hadde vært medlem-

Tabubelagt barndom. Hvor lenge?

mer helt fra 1933 og opprett- holdt medlemskapet til 1945. De ble trukket for retten, d.v.s. sønnen kom aldri for retten fordi han ble drept i en eksplosjon da han som arrestert var i arbeid ombord i en båt, datteren (Forts. side 6)

Fridtjov Bakke:

Sannheten skal frem for nye generasjoner

— Sannheten skal frem for de unge og for nye generasjoner. Jeg har aldri godtatt den pøbelaktige behandlingsmåten vi fikk. Særlig var det Arbeiderpartiet som gjorde alt for å svarte oss og lede oppmerksomheten vekk fra den uansvarlige politikken de selv hadde ført. Men internasjonalt samarbeidet storkapitalismen og bolsjevismen om å knekke Tyskland og det kontinentale Europa.

Jeg har aldri forandret politisk oppfatning, men er heller blitt bestyrket i at jeg allerede under krigen tenkte rett.

Det er 85-årige Fridtjov Bakke fra Skodje utenfor Ålesund som sier dette til Folk og Land. Spenstig som en ungdom står han en dag på INO's kontor og forteller at det på Møre er en aktiv gruppe som ble rammet av «Rettsoppgjøret» og som arbeider for at alle fakta skal frem: — Vi må bidra til å skaffe underlagsmateriale for uholdede historikere og jurister. Dessuten må vi forsøke å få en rekke tema opp i pressen som er blitt undertrykt eller ikke tatt alvorlig.

Det gjelder ikke bare de titusener som ble rammet av disse

politiske prosessene, men barn og familie som fikk lide. En av sønnene mine som bare var ti år i 1945, ble så sterkt mishandlet at nervene hans er blitt ødelagt. Selv satt jeg inne på den tiden og var ute av stand til å ta meg av mine. Men jeg tilgir hverken den uretten jeg selv fikk gjennomgå eller overgrepet mot familien. Også min eldste sønn ble overfalt og slått som barn.

Regionale grupper

Ingen kan sitte i Oslo og lede dette arbeidet overalt. Det kreves at vi kommer sammen og snakker om det som har hendt oss og våre pårørende, og at vi skriver det ned. Derfor bør det etableres flere slike grupper omkring i landet som forsøker å skape forståelse også hos yngre som ikke er blitt hjernevasket av den ensidige hetsen som har vært rettet mot oss, mener Bakke.

Han var selv herredskasserer under okkupasjonen for han mente at det var nødvendig ut fra norske interesser, at noen påtok seg å være et nødvendig mellomledd mellom okkupasjentene og befolkningen. Senere gikk

han inn i prisinspeksjonen (prispolitiet) fordi han mente at det skadet alle hvis de knappe ressursene som fantes, ikke ble rettferdig fordelt.

Egne erfaringer

— Siden du mener det er viktig at alle skriver ned sine spesielle erfaringer, må vi vite hvordan du ble «belønnet» av seierherrene fordi du fulgte din overbevisning i okkupasjonsårene?

— Jeg ble dømt til ti år og kom ut etter fem år og en dag. Men ingen må tro at straffen var over av den grunn. Som så mange andre, måtte også jeg begynne på bar bakke i 1950. En skikkelig jobb kunne jeg ikke få fordi sosialistregjeringen hadde bestemt at alle måtte ha erklæring for «nasjonal holdning» og det hadde selvfølgelig ingen av de politisk dømte. Derfor startet jeg på akkordarbeide med å spikre fiskekasser i Ålesund. Jeg hadde aldri holdt i en hammer før, men myndighetene hadde bestemt at «de landssvikdømte» uansett utdannelse skulle bli kropsarbeidere.

Med tiden kom jeg igjen inn i bokholderi og regnskapsførsel

som ved siden av salg var mine fagområder. Men jeg vet at i hele mitt yrkesaktive liv ble det satt hindringer i veien for meg, selv om det tilsynelatende gikk bra og utenforstående merket det knapt.

Overgrep

Bakke forteller om flere overgrep som fant sted. Syke fanger ble revet ut av sengene, sparket og slått og måtte gjennomgå åling og straffeeksersis. Dette skjedde i interneringsleiren for «landssvikere» ved Ålesund. De udisiplinerte vokterne fikk assistanse av britiske «Red devils» i mishandlingen av fangene.

Selv satt Bakke i Ålesund kretsfengsel i påvente av «dommen». Her ble fangene planmessig utsultet. Det var instruks og den har han selv sett, om at fangene skulle få så lite mat at de ble underernærte. Bakke fikk mangelsykdommen beri-beri. Svære blå flekker bredte seg på kroppen og han sultet slik at han fikk magekrampe og måtte presse hodeputen mot maven for å få litt søvn.

De jurister og historikere som skal bedømme overgrepene mot oss og våre pårørende, må være uavhengige, helst ikke norske, for den norske juriststand har vist seg korrumpert. De gikk bare maktens og politikernes ærend — ikke rettstatens, hevd- der Bakke.

— Men den uavhengige, svenske justiskommisjonen kom allerede i 1956 til det resultat at «Rettsoppgjøret» i Norge var en forfølgelse av politiske motstandere. Holder ikke det?

— Hvor mange er det idag som kjenner til denne rapporten? Dessuten var 1956 altfor tidlig. All opinion var fullstendig ensrettet, seierherrene hadde all makt i det økonomiske liv, i politikken og i massemedia, sier Fridtjov Bakke. Helt siden han kom ut i 1950, var han medlem av Forbundet for Sosial Oppreisning. Hans kampvilje for det han mener er rettferdig, er ikke blitt svekket og han har ikke et øyeblikk godtatt den «dom» som rammet ham.

— Jeg tilgir ikke, er hans faste svar.

LESERDISKUSJON I DT OG BB OM TREHOLT OG LANDSSVIKERNE

Fredag 23. juni sto følgende innlegg i «min linje» i Drammens Tidende og Buskerud Blad:

Treholt og landssvikerne

- Hvor lang straff fikk landssvikerne etter krigen og hvor lenge satt de i fengsel? spør K. E. på Åssiden. Hun viser til debatten omkring Treholt og synes en sammenligning kan være på sin plass, med de som anga sine landsmenn under krigen. De som gikk tyskernes ærend under krigen, var skyld i mange nordmenns død, mens Treholts spionering ikke skadet noen mennesker. Bør det ikke være et visst forhold i straffen for landssvikerne og Treholt?

Følgende svar ble sendt til «Min Mening», samme avis, lørdag 24. juni og lovet inntatt i løpet av den kommende uken:

Treholt og Landssvikerne

K. E. på Åssiden spør i «min linje» fredag 23. juni om hvor lang straff de såkalte landssvikerne fikk etter krigen. De forskjellige grupper av «landssvikerne» fikk dommer fra dødsstraff til forelegg. I tillegg var det gjerne økonomisk inndragning av alt de eide og hadde, tap av statsborgerlige rettigheter i 10 år, og deretter livsvarig politisk forfølgelse. Noe som bl.a. innebærer fritt fram for enhver til straff-fritt å fremsette bevislig usanne, sjikanerende påstander. Noe K.E.'s innlegg er et bevis for.

96% av «landssvikerne ble etter krigen, av motpartens domstoler, frifunnet for alle anklager om angiveri. Likevel er det bare å fortsette å sette likhetstegn mellom «landssvik» og angiveri, for ikke å si langt verre ting.

Treholt var, på den tid han ble dømt, medlem av landets største og sterkeste politiske parti. Han ble dømt etter gjeldene norsk lov. «Landssvikerne» ble dømt kollektivt, etter

lover gitt av politiske motstandere. Lovene ble i strid med landets Grunnlov og all sivilisert rettspraksis, gitt tilbakevirkende kraft.

Selv ble jeg dømt fordi jeg hadde gjort Røde Kors-tjeneste på et tysk krigslasarett. Antagelig til stor skuffelse for K.E., er jeg ikke skyld i noen nordmanns død. Eller noens, av annen nasjonalitet, heller. Hadde nok å gjøre med å lappe sammen venner og fiender av minst seks-syv forskjellige nasjonaliteter. For meg er et lidende menneske et medmenneske uansett politisk eller nasjonal tilhørighet. En oppfatning som i 1945 var jevn-god med landssvik.

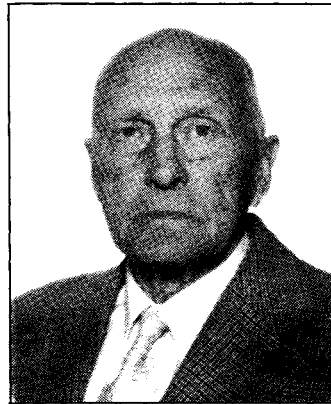
Røde Kors-arbeid var selv-sagt ikke straffbart FØR krigen, UNDER krigen, eller IDAG. I Norge har det utelukkende vært gjort straffbart i forbindelse med «rettsoppgjøret» etter krigen.

Treholt bør være glad for at det ikke er noe samsvar mellom straffene den gang og nå, ellers ville han vært en død mann.

Marna Pedersen

GRANSKNING AV RETTSOPPGJØRET

Av Fridtjov Bakke

På møter her på distriktet har det fremkommet krav om upartisk granskning av rettsoppgjøret. Der er etter 8. mai 1945 kommet frem mange nye opplysninger om hva som hendte før, under og etter, den tyske besettelse av Norge. De eventyr og heltefortellingene som er blitt Norgeshistorie, har ingen ting med virkeligheten å gjøre. Det er blitt fremholdt fra regjeringsskildring at det tyske angrepet kom uforstyldt og overraskende. Dette er sagt for å dekke sin skyld. Norge hadde ensidig

brutt vår nøytralitet. Bl.a. uttalte utenriksminister Koht flere ganger i presse og kringkasting at «det er om å gjøre å koma på den rette sida.» Hvorfor svarte regjeringen et bestemt nei når de ansvarlige på de norske kanonbåtene spurte om de skulle skyte på det angripende engelske marinefartøyet. Var Norge da nøytralt? Skulle Norge være en dørmatte for de engelske styrker som forsøkte å stoppe den tyske malmtransport fra Narvik? Var der en hemmelig avtale om dette? Vi forlanger at evt. hemmelige avtaler om disse ting blir lagt på bordet slik at det norske folk endelig får vite hva som har hendt.

Vi har inntrykk av at det lovpriste folkestyre eksisterer bare i navnet. Hvorfor ventet Nygaardsvold med å mobilisere? Var også dette etter en avtale. Hele Europa var da en kokende heksegryte med krig og rykter om krig. Jeg hørte Nygaardsvold tale til det norske folk 10. april 1940. Den hørtes ut som en dårlig 17. mai tale. Ordet (Forts. side 7)

HVA OG HVEM SLÅSS DE MOT?

Av Trygve Engen

Dette ble sendt til «Hamar Arbeiderblad», 21/6 1989.

En leser av «Hamar Arbeiderblad» har klippet og sendt meg lederartikkelen «Nazisme i folkedypet». Leseren føler seg visstnok en smule desorientert, og det har han da også grunn til! Hva i all verden er det som får det til å «gå kaldt nedover ryggen» på lederskribenten? Jo, «en person i Ringsaker» har sendt bladet et leserbrev med

tittel: «Løft norskhetens fane», hvor han, foruten å sitere Per Sivle, også i skarpe ordelag kritiserer våre ledende politikere for at de ikke forsvarer sitt folks interesser, for at de gjør etniske konflikter u-unngeelige ved å tillate en storstilt innvandring ja, kort sagt, for at de forråder sitt folk og dets kultur. Å løfte norskhetens fane mot alt dette, skulle etter lederskribentens mening være utslag av en «ekstrem nasjonal holdning» som man

hadde trodd «ble avskrevet med nazismens nederlag!»

Men var det da ikke de med «nasjonal holdning» som seiret i 1945? Hvorledes kan det forklares at «ekstrem nasjonale holdninger» nå blir stemplet som nazisme», «rasisme» eller noe annet følt Hva og hvem er det de slåss mot? Er det blitt galt å være nasjonalsinnet-, det var jo overlag fint for vel 40 år siden?

Trygve Engen

«Elverumsfullmakten»

Av Ragnar S., Grude

I Gjøvikavisen SAMHOLD finner man 8. april 1989 et par notiser som likesom skal minne OLA NORDMANN om den såkalte «Elverumsfullmakten» fra 9. april 1940. Denne omtales som om den skulle være et faktum! Ja fremdeles!! Etter hele 49 år . . . Et falsum fra første stund!!!

Mange stortingsrepresentanter fra 1940-Stortinget på Elverum i april dagene 1940, har bestridt denne fullmaktens eksistens og legalitet, men tilsynelatende til ingen nytte. Det er «hamret» mye på denne saken i

etterkrigstid, og det vil vel måtte å bli å hamre på den ennå i en god tid framover. De «betalte» historikere, de som engang begynte å skrive historie før de egentlig kjente til den sanne historie, som historikeren Halvdan Koht sa; «dei skriv berre historier», sa han. Og denne historikeren Halvdan Koht jeg nevner her, han er identisk med utenriksministeren som førte dialogen med tyskeren Brauer på Victoria Terrasse morgenen den 9. april 1940, og seinere på

(Forts. side 7)

Utdrag fra E. Lorch-Falchs artikkel i «Alternativt samfunn» nr. 3 1989:

Hvor skal dette ende?

Det norske samfunn teller litt over 4 millioner innbyggere. Det er blitt et folk i bunnløs gjeld, takket være det glade vanvidd som bankene har brakt over folk.

***

70 milliarder kroner bare i renter lyder nå regningen fra bankene på, og det er nesten 40 000 kroner pr. familie.

En norsk gjennomsnittshusholdning har nå kr. 250 000 i gjeld, som er en mangedobling på de siste få år.

***

De 1,8 millioner husstander her i landet skylder åger-usurpatorene, altså banker og kredittinstitusjoner, ca. 450 milliarder kroner! Rentesatsen er gjennomsnittlig på 15-16%.

Det er absolutt ingen tegn til bedring for de unge og folk flest. Folket er syltet ned i gjeld og bundet på hender og føtter. Nettopp nå strammes tomme-skrueene ikke bare av bankene, men også av myndighetene.

***

Rentereduksjonene er til å le av. Det viser seg nå at bankene (Forts. side 7)

BEDAKTØRSKIFTE i «Folk og Land»

På grunn av inntrufne omstendigheter blir dette det siste nummer av Folk og Land» med meg som redaktør. Jeg vil derfor få lov å takke alle trofaste medarbeidere og venner for godt føl-

ge og samarbeid den tiden jeg har hatt ansvaret for avisen. Samtidig vil jeg ønske min etterfølger lykke til i det fremtidige arbeidet.

Marna Melsom Pedersen

FOLK og LAND

UAVHENGIG AVIS

Redaktør:
MARNA MELSOM PEDERSEN

Forretningsfører:
HARALD K. SCHAANNING

Postadresse: Boks 924 Sentrum, 0104 Oslo 1.
Kontortider: Enerhaugsplassen 4, Oslo;
mandag kl. 17—20, tirsdag kl. 11—14 og onsdag kl. 17—20.
Telefon: (02) 19 06 71 — (Telefonsvarer).
Redaktørene treffes etter avtale.

Abonnement: Pr. år kr. 130,- (i omslag kr. 150,-). Utlandet + kr. 10,-.
Giro: Post 5 16 45 04. Bank 6063.05.01248

Abonnement (10 nummer i året) løper til det oppsies skriftlig.
Annonser forskuddsbetales med kr. 1,- + m.v.a. pr. spalte m. Minstepris kr. 50,-.
Utgiver: A/S HISTORISK FORLAG.

Sikkerhetsproblemer

«Om jeg hamrer eller hamres, like fullt så skal der jamres», sa Peer Gynt. De unge «høyreekstremistene» kan visst med rette si det samme. Kaster de bomber, er det selvsagt ille, men gjør de det ikke, er det jo svært frustrerende det også da.

Især er det frustrerende sett fra overvåkningspolitiet og deres røde støttespillers side, at når de først kommer over bombekastere av et eller annet slag, så viser det seg at de dessverre ikke er medlemmer av noen høyreekstremistisk bevegelse likevel. Og det til tross for at alle våre massemedia og overvåkningsekspertene for lengst har slått dette fast, lenge før noen etterforskning i det hele tatt er kommet igang. At folk ikke er, hva de etter politiets formening burde være, kan vi nok forstå er frustrerende — begge veier, faktisk — for det kan ikke være så greit å være «høyreekstremist» og måtte svikte et slikt enormt forventningspress, gang etter gang, heller.

Men i mangel av tobakk, røker man andre blader, som det het under krigen. Og selv om Fremskrittspartiets Ungdom er tynne greier som «nynazisme» betraktet, smaker det om ikke av fugl, så i hvertfall noe i nærheten av fisk. Og etter iherdig strev kan man nå vise til at en av dem som i fylla fikk lyst til å svi av Blitzkafeen, en gang skal ha slumpet innom Fr.p.'s Ungdom.

Vi synes det er interessant at man nå skal få opplyst hvilke politiske partier de kriminelle er, eller har vært, medlem av. I slutten av året håper vi så en eller annen forsker vil gi oss en vitenskapelig oversikt over den kriminelle tilstand innen våre politiske partier. Kanskje vil det vise seg å være overvekt av incestforbrytere i ett parti, bombekastere i et annet, og bankranere i det tredje. For det kan da ikke være meningen at politi og massemedia bare skal henge ut helt bestemte partier?

Vårt merkverdige demokrati med yringsfrihet bare for «seriøse» partier og deres tilhengere, har medført så sterke frustrasjoner hos menigmann at når han får noe innabords så hender det at naturen går over opptuktelsen så han begynner å ytre seg på voldelig vis han også. Men det er som alle vet bare tillatt for visse politiske grupperinger. Som da til gjengjeld kan regne med politiets velvillige tilskuen.

Dette er selvsagt bare taktikk fra politiets side. Og at den har båret gode frukter ser vi blant annet på det at i den senere tid har voldsgjengene fra den rette siden blitt så fromme at de til og med har gjennomført fredelige demonstrasjoner. Det kommer seg av at når deres motparter ser opptøget nærmer seg, vet de hva klokken er slagen og flykter innomdørs fortest mulig. På den måten går alt fredelig for seg, når de demonstrerer mot alle lovlige virksomheter de ikke måtte like, under det humane motto: «Make love, not work». Et slagord våre myndigheter også har lagt seg på sinne idet de sørger for at arbeidsløsheten stadig er stigende.

Ungdom i ulvetid

To verdenskriger har i dette århundrede bragt uendelige savn og lidelser til store deler av det europeiske folk. Ens egne opplevelser kan i den sammenheng synes uvesentlige, men jeg tillater meg allikevel å gi ett tidsbilde.

Som mange NS-ungdommer etter siste verdenskrigs avslutning erfarte, ble man, i tillegg til dom, fengsel og inndragning av midler, også hindret i sin fortsatte utdannelse. Mange av oss opprettholdt livet i lengre tid med lån og almisser. Videre ble man fratatt muligheten for å skaffe seg et levebrød, samt ofte ute-stengt fra samfunnslivet. Selv var jeg livsvarig medlem av tre idretts- og friluftsansjoner, hvor jeg påtok meg frivillig, ulønnede oppgaver. Man ville tross alt vise en positiv innstilling.

Da parolen kom om å utvise tidligere medlemmer av *Najonal Samling fra foreningslivet*, berørte dette også meg. *Jeg satte meg derfor dengang ned og skrev følgende innlegg til foreningsavisen*. Innlegget ble selvfølgelig ikke gjengitt på trykk. Etter dette ble det imidlertid ikke stilt ytterligere krav om strykning av medlemskap. Mitt innlegg hadde følgende overskrift: «På kajakkturen med Friskus».

«Padleren elsker sin sport og sin båt. Den tar ham med ut i intimeste kontakt med naturen - friluftsliv i høyeste potens.

Det er midtsommers med en trykkende hete i hovedstaden. En ukens ferie kan vel neppe anvendes bedre enn til en forfriskende kajakkturen på Oslofjorden. Time etter time i samme jevne takt, kilometer på kilometer legger jeg bak meg, mens vakre landskaper passerer revy. - Etter tre herlige dagers padling befinner jeg meg ute i fjordgapet på en av de mange idylliske øy-

ene. En lun vik blir den ideelle leirplass. Jeg er alene på øya. - På sydsiden bryter enu storhavet mot fjellet. Øyet følger de hvite skumryggene stadig lenger utover inntil de forsvinner i synsranden. - For mitt indre blikk glir uvilkårlig storslåtte synsinntrykk fra norsk høgfjell forbi. - Slike stunder bringer en nærmere i kontakt med evigheten.

I et lynriss står en eget liv for en. Hva ga hver enkelt av oss i kampen for det som vi trodde var riktig og sant?

Et bilde står for meg: Fire unge gutter i et vinterlandskap, iført sitt lands uniform, de ser fremover som om de venter på noe. - Norske gutter innunder jul 1939.

99 dager senere rev reveljen dem ut i en kald, høy aprilnatt. Alt lå klart. Litt etter sto lukekolonnenes søyler av grønnkleddede soldater svarte mot den blåskimrende snøen. Avmeldingene falt kalde og knappe. Bataljonsjefen kom og sa noen enkle ord om det alle visste. Bilene ventet. De fire vennene fikk slengt noen ord til hverandre i farten. Så begynte hjulene å rulle. -

Siden denne april dagen har de ikke møtt hverandre. En falt under kampene i Norge. En ble knust med en Beaufighter ved Kanalkysten. En sto ved østfronten. En hogg tømmer et sted i Norge.

De fire er et bilde på norsk ungdom i de store avgjørelsens år. Er kvartetten sprengt? Eller står den nærmere sammen enn noen gang før? Hva ville de ha å si hverandre om de kunne møtes til ting igjen, - i dag?

Innerst inne i våre hjerter og i de småstunder vi får til overs for klar og selvstendig tenkning står den norske ungdom på én front som ikke bærer noe navn, ikke er noen organisert politisk reali-

tet, men som ganske enkelt er NORSK. I en betydning av dette ord som de eldre vanskelig kan forstå, fordi den er etset frem i de unges sinn under inntrykket av det bedrag og den katastrofe som rammet Norge, og som ikke skyldes de unge, med nettopp de eldre som i dag trekker sluttstreken i sin livsgjerning.

Man vil si at denne ungdommens linje ikke eksisterer, ikke kan eksistere. Vi må svare at den eksisterer, må eksistere.

To ting konstituerer ungdommens fellesfront:

1) Den eldre generasjon tilførte katastrofen. Ingen skygge av skyld eller ansvar faller på ungdommen. De problemer som oppsto ved konkursboets likvidasjon, faller med sin fulle tyngde på de eldre.

2) Ungdommen har gjenoppbyggingens oppgave foran seg og trenger sin fulle samholds-vilje, sin konstruktive evne og kløkt for å løse den.

Mannen på østfronten og han som har satt livet inn på den andre siden, *kjempet ut fra sin ærlige, ukorruperte forutsetning for det samme mål*. Begge mente å fortsette den kamp deres kamerat falt for i Norge.

Avstanden mellom dem kan synes uhyre. *Men berøringspunktet ligger nettopp i den ukorruperte, absolutte innsats, i den felles instinktive holdning*.

Det felles mål var den norske friheten og selvstendigheten, som generasjonene etter 1905 solgte for levestandardens og kompromissets linserett. - I denne dobbelthet av holdning og mål ligger kjernen i deres samling.

Ikke noe «divide et impera» må få tilsløre denne kjensgjerning for Norges ungdom. Ikke noen massesuggesjonens piske-smell må beruse dem. De må se

(Forts. side 6)

Frekkhetens nådegave

Marxismens historie er lang og blodig. Stalin myrdet etter kommunistenes egne oppgaver, ca 30 millioner, Pol Pot regimet var ikke smågutter de heller, og gamle Mao, populær langt inn i høyrepressen, hadde noen livsfarlige tanker innimellom, som skulle tappe det kinesiske folk for ikke så lite med både blod og tårer.

Under krigen inngikk Vestens «demokrater» en høyst

vanhellig allianse med kommunistene som dermed ble satt i stand til å terrorisere stadig fler folkeslag.

Nasjonalsosialister, fascist og nasjonale mennesker av alle slag, ble etter krigen hardt og nådeløst straffet fordi de hadde kjempet mot bolsjevismen. Det var en fryktelig forbrytelse.

Da må det vel kunne kalles frekkhetens nådegave, at når kommunister rundt om på klo-

den oppfører seg i samsvar med sine tradisjoner, så hylar deres gamle venstre- og høyrevridde allierte opp om «fascisme». Nei, hvis fascistene hadde vunnet krigen, ville verden blitt spart for alle disse allierte fredsforbrytelsene. De tapte krigen, og har intet ansvar for den verden motstanderne ene og alene bærer skylden for. Ingen språklige triks kan bortforklare dette.

Et mer fordomsfritt syn på krigstiden

Av Idar Aarheim

Nylig kom jeg over Kristian Sundtofts artikkel i Fædrelandsvennen fra 28/3 der han forsøker å opprettholde gamle myter om den annen verdenskrig, okkupasjonstid og «rettsoppgjøret» etterpå. At de som dengang ble dømt fortsatt skal tie og prise seg lykkelig over et rettsoppgjør i et liberalt kultursamfunn som etterkrigstidens Norge, er et urimelig krav og uttrykk for farlig formynderånd.

En hver som noenlunde fordomsfritt har beskjefteget seg seriøst med problematikken omkring den annen verdenskrig og det såkalte rettsoppgjøret i Norge, kan ikke unngå å få et mer nyansert syn på vår nære samtidshistorie enn det herr Sundtoft gir uttrykk for.

Særlig vi som tilhører generasjonene fra etterkrigstiden, kan ikke nøye oss med seierherrenes ensidige tolkning av historien for å skaffe seg selv helteære og storhet.

Nei, vi kan ikke det fordi vi da ikke kan komme til en logisk forståelse av historien. Og kan vi ikke det, skjønner vi heller ikke vår samtidssituasjon og kommer derfor til å gjøre oss falske forhåpninger om fremtiden.

Annen akt

Som så mange yngre historikere på kontinentet (Nolte, Hillgruber, amerikaner de Zayas), er også jeg overbevist om at den annen verdenskrig var annen akt i det europeiske skjebnedrama som startet med første verdenskrig.

Tyskland og det sønderslåtte Østerrike kunne i lengden ikke leve med de økonomiske og sikkerhetsmessige slavevilkår Versaillestraktaten fra 1919 hadde pålagt dem. Min påstand er at den annen verdenskrig hadde kommet, men da noe senere, selv om Hitler og nazismen aldri hadde oppstått. Og hvis man ikke forstår Tysklands og Østerrikes fortvilte stilling etter 1919, er vi også ute av stand til å skjønne hvordan en så ekstrem og militant bevegelse som nazismen, kunne bli mottatt med slik begeistring og massetilslutning.

Jeg har nettopp avsluttet arbeidet med en større artikkel (for Morgenbladet) til minne om Arnulf Øverland i forbindelse med 100-årsdagen. Med sine fire år i fangeleir, er han den siste som kan beskyldes for overdreven tyskervennlighet. Men han raste over vestmaktens utplyndring av Tyskland etter første verdenskrig, og den ubarmhjertige og uvettige hun-

gersblokaden de allierte gjennomførte. En hungersblokade som bl.a. kostet ca. en halv million barn av de mest ubemlede livet! Det lærte vi aldri på gymnasiet.

Hvem svek?

Bare de blinde, politisk sett, og sosialistene som dengang flørtet ivrig med sovjetimperialismen, kunne unngå å se at i 1930-årene nærmet verdenskrigen seg med stormskritt. Forutseende med totalt forskjellige politiske syn som f.eks. Vidkun Quisling og Arnulf Øverland ropet seg hese for å advare. Men sosialistregjeringen under Nygaardsvold var stakk døv og det var liten våkenhet å spore også innen de borgelige partier på Stortinget.

I 1936 fikk vi en forsvarsminister (Oscar Torp) som var kjent for å føre «det brukne geværs» politikk enda det ikke skulle rare innsikten til å skjønne at bare en streng nøytralitet basert på et effektivt forsvar, kunne holde Norge (i likhet med Sverige) utenfor krigen slik det allerede hadde skjedd fra 1914 til 1918.

Nå i ettertid vet vi at det var engelskmennene og franskmennene som ivret for å gjøre Skandinavia til krigskueplass. Det ville lette det militære trykk vestover på kontinentet.

Dokumentene fra det britiske krigskabinett er nå frigitt. Alle som er interessert i å revurdere sin norske skolelærdom, har muligheten. Men mange vil ikke det. De vil fortsatt leve i den glorifiserte Skodvin-legenden som har vært offisielt, norsk historiesyn med få motforestillinger, gjennom hele etterkrigstiden.

Tyskland derimot, hadde helst sett at Norge på samme måte som Sverige, kunne holdes utenom krigen. Det er fra et militært synspunkt selvsagt. Men Tyskland kunne nødvendigvis ikke sitte med hendene i fanget å se at engelskmennene skaffet seg baser på norskekysten for bl.a. å hindre malmtrafikken fra Narvik til den tyske krigsindustri. Tyske offiserer som var med i planleggingen av invasjonen i Norge, har i samtaler bekræftet mitt syn. Det var den norske arbeiderpartiregjering som i denne situasjon sviktet totalt. Hvis det var noen som virkelig svek sitt land, måtte det være denne regjeringen.

Den skulle ha vært stilt for riksrett etter 1945 slik den ubestikkelige overlege Johan Scharffenberg aldri ble trett av å kreve. Det ville vel ikke ha hjulpet,

men da var i det minste de skyldige kommet på en tiltalebenk.

«Rettsoppgjøret»

Jeg kan ikke se på «rettsoppgjøret» som annet enn en gigantisk, politisk dekk-operasjon for å bortlede oppmerksomheten fra de virkelig skyldige, som da igjen satt med makten og dømte kreti og pleti etter rettstridige begreper som «kollektiv skyld» og på basis av provisoriske anordninger som de selv hadde laget til dette spesialformål, og som de hadde gitt «tilbakevirkende» kraft.

Ikke merkelig at Norges fremste ekspert på strafferett, professor Jon Skeie, hevdet at det aldri tidligere i norgeshistorien hadde hersket så stor «rettsløshet» som i 1945. Han skrev det i boken «Landssvik» fra samme år. Siden han ikke kunne anklages hverken for nazisympatier eller noe som helst annet, forsøkte makthaverne og den ensrettede pressen å tie den ihjel og forhindre at den ble solgt i bokhandelen.

Slik var altså tilstanden og da kan ikke Kristian Sundtoft komme 44 år senere å hevde at «rettsoppgjøret» fant sted i «et liberalt kultursamfunn som etterkrigstidens Norge». Og at noen skulle «prise seg lykkelig» over å bli rammet av det, viser bare at herr Sundtoft neppe ble utsatt for dette politiske hevneoppgjøret, eller har familie som ble det.

De som ble dømt, eller vi yngre som har et annet syn på historien enn det som ble skapt av seierherrenes diktat, skal helst ikke få komme til orde etter herr Sundtofts mening.

Som skribent og pressemann siden 1960, har jeg til fulle fått erfare at hans oppfatning er det syn som har vært praktisert i norske massemedia gjennom hele etterkrigstiden.

Når det gjaldt disse tabulagte tema, skulle det bare være en oppfatning: den offisielle. Ut fra det påskudd at man var frihetens bolde forsvarere, ble ytringsfriheten i praksis avskaffet i disse spørsmål. Av egen erfaring vet jeg at heller ikke et partidemokratisk samfunn kan sikre ytringsfriheten.

Det kan bare den sanne frihetsånd uansett samfunnssystem.

Diktatur og demokrati

Meningsdiktatur kan trives helt fortreffelig også i land med parlamentarisme og partivalg. Forresten er det nettopp en av de faste fordommer som er opphøyet til historisk sannhet i Norge, at kampen under den

annen verdenskrig primært stod mellom diktatur og demokrati - og at demokratiet seiret. Den store seierherre var Sovjetunionen under ledelse av den nyere histories aller største masse-morder, Josef Stalin. I de første etterkrigsårene ble kamerat Stalin hyldet som en frihetshelt og fredens mann til langt inn i den borgelige leir her i landet! Med vestmaktens støtte hadde han fått anledning til å underlegge seg nesten halve Europa og ut-slette de tre, frie stater i Baltikum.

Først den 4. april 1949 ble det ved Norges medlemskap i NATO, markert at den reelle trusel mot vårt land kom fra Sovjetunionen. Men det hadde allerede ca. 15000 nordmenn innsett under okkupasjonen og meldt seg til frivillig frontinnsats i øst.

Ca. 8000 av disse deltok i kampene. De kjempet for det meste i rent norske avdelinger, men bar tyske uniformer på samme måte som f.eks. kompani Linge hadde britiske. Som krigførende stat hadde Norge kapitulert med «samtlige stridskrefter» den 10. juni kl. 17.00 i 1940. Det skjedde på Hotel Britannia i Trondheim.

Folkerettslig kunne en hver nordmann som ikke hadde avlagt æresord, etter den dato melde seg frivillig til andre lands styrker.

Den 4. april 1949 må ha vært en underlig dag for frontkjempere som fortsatt satt innesperret i etterkrigstidens fengsler og fangeleirer i Norge. Den sovjetiske imperialisme som de hadde meldt seg frivillig til å bekjempe, var igjen offisielt erkjent som den største trusel mot Norge. Men frontkjemperne var stemplet som landssvikere for resten av livet. De hadde vært for tidlig ute med å skjønne at den store, stygge bjørnen truet oss fra øst.

Tapende og seirende patrioter

Etter å ha snakket med en rekke frivillige nordmenn på britisk og tysk side under den annen verdenskrig, er jeg sikker på at det fantes norske patrioter både på den seirende og den tapende side. Det erkjenner i dag også enkelte motstandsfolk fra okkupasjonstiden som f.eks. den uredde Linge-veteran og historiker Svein Blindheim. Samme oppfatning hadde hjemmefrontsleder og tidligere stortingsmann Erland Asdahl som nylig døde, og den kjente offiser og skribent Eystein Fjærli som

(Forts. side 6)

Minnebauta bare for noen?

«Dronning Maud» ble bombet av tyske fly i et kampområde og under kamp. Det opplyses at skipet førte Genferflagg og hadde Røde Korsmerker.

Det er rett at de omkomne får sin minnebauta.

Men, skal ikke de omkomne fra andre senkede skip og båter få sin bauta? Omkomne nordmenn fra skip og båter som ble senket av engelskmenn, andre allierte og nordmenn i engelsk tjeneste.

Det er nå 43 år siden den tyske okkupasjon av Norge opphørte, men ennå til i dag har jeg ikke sett noe offentliggjort om disse ofrene for vår «store allierte».

Kommandørkaptein Ole Siem skriver at folk som var reddet fra senkede skip fotalte at livbåtene ble beskyttet fra fly. Det ble sagt at man måtte beskytte seg mot sine egne, engelskmennene.

Jeg never endel skip: Passasjerskipet «Barøy» senket 12/9-41 av engelske fly, 77 nordmenn omkom.

Hurtigruteskipet «Irma» senket 13/2-44 av norske torpedo-båter i engelsk tjeneste. 61 nordmenn omkom.

Hurigruteskipet «Mira» senket 4/3-41 av engelsk jager.

Hurtigruteskipet «Richard With» senket 13/9-41 av engelsk ubåt. 96 nordmenn omkom.

Hurtigruteskipet «Vesterålen» senket 17/10-41 av engelsk ubåt. 60 nordmenn omkom.

Hurtigruteskipet «Sanct Svithun» senket 30/9-43 av engelske fly. 43 nordmenn omkom.

Lokalruteskipet «Vindafjord» senket 28/11 av engelske fly. 32 nordmenn omkom.

Man skal ikke gjøre en skjelm urett. - Det er brodne kar i alle land. La meg derfor ta med den norske båten «Goya» av Bergen. Den hadde 7000 flyktninger ombord, vesentlig kvinner og barn. Skipet ble torpedert 16/4-45. Samtlige ombordværende 7000, omkom. Verden har aldri opplevet en slik skipskatastrofe.

Da russerne, Londonregjeringens «allierte» rykket fram, ble det av Hitler satt igang en kjemperedningsaksjon for å redde kvinner og barn. Flere hundre skip og båter skulle frakte flyktninger fra Dazig til Danmark og andre steder.

Båtene hadde store Røde Kors-flagg. Uten hensyn til dette, ble torpedoene avfyrt fra allierte krigsskip, og fra allierte fly ble skipsdekkene som var tettstuet med flyktninger pepret

(Forts. side 6)

Jordskjelv og andre rystelser

Av Henning Jonassen

Undertegnede har mange ganger brukt ferien til å reise rundt på kontinentet på campingtur, for å se meg om i vår uhyre interessante og vakre verdensdel, Europa, som jo også er den verdensdel som har skapt og utviklet den sivilisasjonen som alle andre forsøker å ta etter og tilpasse seg.

Noe av det jeg liker best er de koselige landsbyer som ligger så harmonisk plassert utover i landskapet; kulturperler utformet gjennom tusen år. De faller så perfekt inn i omgivelsene og terrenget, kanskje med et gammelt slott eller borg, med sine kroer eller gashaus, cafe eller ristorante (i England puber eller Village Inn), hvor landsbyens folk kan møtes i siestaen eller om kvelden for å slå av en prat over et glass øl eller vin, eller ganske enkelt til et slag kort.

I 1944-45, på slutten av krigen, tilbragte jeg et år dernede, ved østfronten med efterfølgende krigsfangenskap hos de amerikanske okkupasjonsstyr-

ker og senere litt omstreifertilværelse og opphold i slike landsbyer, og tapte mitt hjerte til dem. Måtte de alltid bestå. Her kunne man våkne om morgenen med hanegal fra gårdsplassen og klokkeklang fra landsbykirken.

For noen år siden var vi på ferietur til Spania og på tilbaketuren viste det seg at vi hadde såpass god tid at vi bestemte oss for å ta en avstikker gjennom den sovjetiske okkupasjonsonen og til Berlin. Etter fem timer i bilkø ved jernteppet og mye frem og tilbake mellom kontorer for å ordne papirer og visum, granskning av bil og bagasje m.m., slapp vi endelig gjennom til «arbeidernes og bøndernes paradys». Det var rystende å se hvordan de der hadde skamferte tidligere så vakre landsbyene med stygge grå betong boligblokker for den kollektiviserede bondebefolkningen, og med store grå fabrikkliknende betongkasser til «driftsbygninger»,

fellesfjes etter marxistisk teori og mønster.

Uavhengige og selveiende bønder er noe av det verste sosialistene og kommunistene vet. Etter revolusjonen i Russland blev millioner av bønder myrdet eller sultet ihjel i en kunstig frembragt hungersnød for å tvinge dem inn i statlige kollektivbruk. Og nu hører vi at i det kommunistiske Romania har diktatoren Ceausescu og hans bande, mot befolkningens vilje og protester, bestemt seg for å jevne med jorden tusenvis av landsbyer for å erstatte dem med «agrar-industrielle sentra» med høyblokker av betong for folket. Endel svake, pliktskyldige og hykleriske protester har vært uttrykt i Vesteuropa mot denne planlagte vold mot noe av det beste som europeisk kultur kan fremvise.

Hatet mot uavhengige bønder og mot ekte kulturtradisjoner viser seg i det hele tatt på mange måter. Som for eksempel i det fantasiproduktet av en

fjernsynserie som het «Holo-caust», hvor den «nazistiske» erkekeltringen hadde fått navnet hr. Dorf, dvs. hr. Landsby. Det var kanskje ikke så mange som oppfattet det symbolske i dette, men det skulle selvfølgelig gi en assosiasjon om at det grusomste og mest djvelske kan komme fra landsbyen, og derfor er det fullt berettiget å få ødelagt denne «overlevning av kapitalist-systemet». (Den jødiske «helfamilien» i filmen hadde naturligvis fått navnet Weiss, dvs. hvit og ren, vis og klok). Nu må det tilføyes at også vestenfor jernteppet er det «inte som førut», amerikanske og andre varehuskjeder har holdt inntog med sine glørete reklameskilter og malplasserte «moderne» bygningskomplekser vegg i vegg med den gode gamle landsbystilen.

Men se nu hvordan det gikk med det kommunistiske høyblokk-systemet i landsbyer og tettbebyggelser, under jordskjelvet i Armenia. Nesten alle

som bodde i slike bygninger omkom da de raste sammen som korthus, dårlig bygget og i et område som de visste var meget utsatt for jordskjelv. Hvor var den høyt oppskrytete sovjetiske vitenskap da? Alt går jo så vitenskapelig for seg der borte, hele sovjetsamfunnet bygger på den vitenskapelige sosialisme, sies det. På TV-skjermen så vi Gorbatsjov holde en tordentale der han svingte piskene over armenere og aserbajdsjanere og tilsynelatende ville ha dem til å tro at jordskjelvet var en straffedom for folkets avvikelser fra den leninist-marxistiske lære, og for ikke å ha forstått hva «glasnost» og «perestroika» var for noe.

Nu kan man jo kanskje forstå at Gorbatsjov på et vis måtte få gi utløp for sine følelser og sitt sinne. Jordskjelvet kom meget ubeleilig akkurat i det som så ut til å være et stort anlagt høydepunkt i hans politiske karriere hittil. I New York og Washing-

Om å kjøpe en kanon og begynne for seg selv

MANEDENS
PERNILLE

Jeg må først bekjenne at den engelske filmstjernen Richard Burton til en viss grad var gjensstand for mine romantiske ungdomssvermerier. Dette var årsaken til at jeg lørdag den 27/5 tvang mitt opphav, som var på besøk, til også å se på fjernsynets nattkino med «Ørneredet» på programmet. Jeg gledet meg til gjensynet med Burton. Far var skeptisk, han mente han hadde sett filmen før, og at det var fæle greier. Det var det også. En skal ikke trumfe igjennom gjensyn med gamle flammer.

Jeg skal ikke gjengi innholdet i filmen, det er sikkert andre som så på den. Jeg skal bare minne om at filmen var gammel og at det hele foregikk i Tyskland under den annen verdenskrig, og at Burton sammen med den andre hovedrolleinnehaveren drepte et antall tyskere som må ha nærmet seg et tusen. Med slike menn måtte jo noen kompanier engelskmenn ha kunnet nedkjempe hele den tyske hær.

En må vel kunne si at det er utrolig hva som kan fabrikkeres i forbindelse med den annen verdenskrig. Siste bidragsyter på dette psyko-fiction-området (jeg finner ikke noe annet uttrykk i øyeblikket) er «Arbeiderbladet av den 23/5».

Terror og vold er jo tidens løsen, og allerede overskriften på oppsettet, som er forfattet av en Tore Letvik, er tilpasset tiden: NS-FOLK I TYSK TERROR-TRENING. Det finnes lesere som bare leser overskriftene i avisen. De må jo sitte tilbake med det inntrykk at her er det de, som har fått skylden for alle landets synder før og under okkupasjonen, som er på ferde igjen.

Jeg vet at det er mange med meg som bare leser brødteksten over en artikkel når tiden er knapp. Så la oss se hvordan den lyder. Den fjerner i alle fall mistanken mot dem som idag i visse publikasjoner går under kjæle-

navnet «Gammelnazistene». Her følger brødteksten:

«Et krigsherjet Norge sto nær ved å bli påført ytterligere lidelser mot slutten av den annen verdenskrig. SS og Gestapo organiserte et omfattende ødeleggelsesapparat under navnet «Silberfuchs - Sølvreven. Norske NS-folk sto i kø for å bli trent opp til terror-skvadroner som skulle brukes mot deres egne landsmenn». - Jeg kommer tilbake til denne køen lenger ute i artikkelen.

Hva en skvadron er, var jeg ikke sikker på. Jeg ante det aller verste, men ble beroliget etter konferanse med Gyldendals Eitbindleksikon. Her fikk jeg opplyst at en skvadron er en enhet i flyvåpenet med varierende antall fly fra 16 til 25. Ordet som fulgte etter skvadron i leksikonet var skvadronør. Som bekjent benyttes dette om en som farer med løst snakk.

Men Tore Letvik fantasierer videre. Leserne får vite at «Sil-

berfuchs var en viktig del av tyskernes plan om å tvinge allierte og norske styrker i kne etter invasjonen». Han må ha sett filmen «Ørneredet» den gang den ble vist på kinoene, for denne, eller noe lignende, må ha gitt ham ideen til det oppkoket han serverer.

«Treningen foregikk på spesial-skoler i Tyskland», forteller han, «og enkelte av de norske NS-agentene var villige til å drepe og sprengre for å beholde tysk herredømme i Norge». Vi blir også fortalt at «en elitegruppe av de norske agentene var høyt betrodde menn i det norske samfunn!». (Utropstegnene er mine.)

Derefter får vi mer inngående opplysninger om skvadronene: «I alt 60 nordmenn ble trent opp av SS-eksperter i Tyskland i årsskiftet 44-45, og mennenes alder varierte fra 17 til 54 år».

Men ikke nok med det, eksakte tall om de våpen som sto til skvadronenes disposisjon av-

slutter artikkelen. Jeg har lite greie på våpen utenom at jeg i sin tid forsøkte meg som bueskytter. Far sier at han heller ikke er noen våpenekspert, men mener at Tore Letvik heller ikke kan være det, fordi det den sistnevnte kaller for «kjempe-arsenal» ville ha vært oppbrukt første døgn under nedkjempingen av de allierte invasjonsstyrkene.

Nå lurte jo også far på, mens Burton og kompani utkjempet sin privatkrig, hvor de fikk alle eksplosivene og all ammunisjonen fra, for så mye som gikk med kunne de jo ikke ha hatt med seg.

Jeg ventet spent på en eventuell ny artikkel fra Tore Letviks hånd. Hvor infamt det hele enn er uttenkt, så kaller det bare på et hånflir eller på den store latteren fra min side. Men det latteren fra min side. Men det forbauser meg at «Arbeiderbladet» fullstendig ukritisk tar inn oppsettet.

Pernille

PATRIOTISK VILLFARELSE

Noen tanker om et radioprogram søndag d. 18/12-88 (4. søndag i adv.) om soldaten som vant krigen og tapte freden, og om biskopen som unnlot å hjelpe et medmenneske i den ytterste nød.

4. søndag i advent ble programmet: «Soldaten som vant krigen og tapte freden» sendt i NRK.

I programmet fortalte biskop Kyrre Bremer om en meget god venn og motstandsmann under krigen.

Det hele gikk mye på de samvittighetskvaler likvidasjonene av en tysk offiser og en NS-mann fremkalte hos motstandsmannen. Etter som årene gikk ble skyldfølelsen hans bare verre og verre, så livet til slutt nesten ikke var til å holde ut.

I denne situasjonen er det altså at biskop Kyrre Bremer prøver er å berolige sin venn ved å hevde at det han hadde gjort bare var en patriotisk handling. At dette ikke gjorde det bedre for mannen er vel ikke annet enn helt naturlig. På bunnen var denne karen sikkert en ærlig og redelig sjel som i etterkrigsårene fikk god tid til å tenke over hva han egentlig hadde gjort. Samvittigheten fortalte ham ikke annet enn at det var mord han hadde begått, og ikke en soldats handling i krig der mann står mot mann.

Hager-konvensjonens bestemmelser slår utrykkelig fast at bare regulære styrker i uniform kan føre krig mot en fiende. Illegal snikskyting av motstandere kan dermed bare karakteriseres som mord!

Med dette for øyet er det helt ufattelig at en biskop i den norske kirke kan unnlate å gjøre sin selvfølgelig kristenplikt ved å gi syndenes forlatelse. Det hadde virkelig vært en helt naturlig og sann hjelp til en venn i den dypeste sjelenød.

I programmet gikk det videre frem at motstandsmannen hadde hatt fire venner som hadde tatt livet sitt etter krigen grunnet liknende handlinger.

Dette burde være noe til ettertanke for en hver, samvittigheten tar jo ikke feil!

Mener biskop Kyrre Bremer at dette var et passende budskap å gå ut med til det norske folk noen få dager før jul?

Budet: «Du skal ikke slå ihjel» er det ikke så farlig å bryte under visse passende politiske omstendigheter.

Er det noe rart at moralen her i landet synker til et lavmål og at kirkene svært ofte står nesten tomme?

Ingebrigt Bang
Fhv. Skijeger

Jordskjelv og andre . . .

(Forts. fra s. 5)

ton var han på god vei til å bli erklært som en messias og verdensfrelser etter sin tale i Babels Tårn på Manhattan. Nyhetene meldte om at selv bankierne i Wall Street strømmet ut på gaten for å hylde ham da han «tilfeldigvis» tok en spasertur gjennom dette strøket. Det blev endog antydning at da hans livvakter ville forhindre dem fra å trenge seg inn på for om mulig å kunne berøre en flik av hans kappe, da oppløst han sin røst og sagde at de ikke skulle hindre dem deri, thi Riket hører (også) sådanne til, og han trykket deres hender og alle jublet og var glade. - Men president Ronald Reagan så noe betuttet og måpende ut der han betraktet oppstyret fra sin plass på sidelinjen. Men utenriksminister Thorvald Stoltenberg uttalte i denne forbindelse at vi nu var kommet inn i en ny og bedre verden.

Men så kom jordskjelvet, og Gorbatsjov måtte forlate «showet» da han fikk annet å tenke på. Han avlyste også den planlagte turen til Cuba for å hilse på kamerat Fidel Castro.

Det synes som de vestlige «demokratiske» politikere og folk ellers er blitt ytterst beskjedne og gleder seg over lite når det gjelder Sovjet. De faller nesten i staver når Gorbatsjov kommer med et løfte om å redusere sine okkupasjonsstyrker i de østeuropeiske land fra omkring 700.000 soldater til 650.000, etter snart 44 års okkupasjon. Og når han tillater aldri så lite friere meningsytringer. Folk synes det er enestående og en sensasjon at det ikke blir torturert og skutt eller sendt til leire i Sibir omgående, slik man er vant til fra før. Nu har vel Gorbatsjov utvilsomt lett litt på trykket i forhold til under Stalin, det skulle bare mangle, men i realiteten holder han fast på «kommunismens grunnprinsipper», etter som vi har hørt, og han gikk hardt ut mot de baltiske land og andre nasjonaliteter i Sovjet da de begynte å røre på seg og prøve hvor langt «glasnost» og «perestroika» kunne trekkes.

Ungdom i ulvetid . . .

(Forts. fra s. 3)

én ting: at de som ungdom har felles interesser større enn noen annen kan by dem, og at landets fremtid avhenger av at de ser det.

Med sterke tak glir kajakken gjennom vannet, nordover. Snart er det blikk stille, snart stor sjø. Slik er det også med livet vårt. «Videre, videre, aldri henge fast, legg merke til hva som interesserer deg for å vende tilbake til det senere» skriver den danske frihetskjemper Kim Malthe-Bruun. La oss innse den dype sannhet i disse ord. Ut fra våre erfaringer, vår viten og sunne fornuft er det vår oppgave å utvikle oss til en sunn og karakterfast ungdom, som kan bære ansvar og forpliktelser.

E. L.

av tyskerne, som støtte og hjelp for å holde den vaklende sovjetøkonomien på føttene. Og Kohl måtte selvfølgelig punge ut, han hadde vel fått ordre om det fra sine herrer og mestre i Wall Street og Jerusalem eller hvor de enn er. Og allikevel skryter han av at han er statsminister i det frieste tyske samfunn i hele Tysklands historie. Men dette er vel bare som ventet, siden vi lever i en tid da alt er satt på hodet.

Henning Jonassen

Et mer fordomsfritt syn . . .

(Forts. fra s. 4)

var frivillig på alliert side under krigen.

Det finnes da også et overveldende historisk materiale som viser dette.

Derfor skal ikke vi yngre la oss foremme av etterkrigstidens ensidige og massive propaganda som inndelte nasjonen i «gode» og «dårlige» nordmenn.

De som er villige til å ofre livet frivillig i kampen for sine overbevisninger, er nasjonens beste - uansett hvilken side de måtte velge. De tilhører ikke den feige massen som alltid sitter på gjerdet for å se hvem som vinner.

Litt for mange av dem ble svære patrioter våren 1945 da de byttet ut tyskerspaden med britiske stenguns og norske armbind og begynte å angi og arrestere «landssvikerne».

Minnebauta . . .

(Forts. fra s. 4)

med mitraljøseild. Over 20.000 kvinner og barn omkom.

Dette er noe nordmenn, seierherrene ikke snakker om.

O. R.

Er det fortsatt nødvendig . . .

(Forts. fra s. 1)

fikk 5 måneder på Espeland. Jeg forteller dette bare for at FOLK OG LAND ikke skal tro at jeg finner på noe. (Vi har utelatt navnene av hensyn til familien.)

Men poenget mitt er at hverken sønnen eller datteren sa ett ord om NS, og ingen av oss andre spurte i den lange tiden fra 1945-60. Tabuet var fullstendig. Jeg spør: Hvorfor? Var NS så forferdelig at det ikke engang kunne snakkes om det? Eller er forklaringen at også «gode» kunne ha sine svin på skogen, og at derfor fortreg-

ningen måtte være absolutt? Satt tidligere NS-folk så bastant i sine «musehull» fordi ingen ting skulle røres opp? Nå må det tillegges at endel tidligere NS-folk skrev i avisene der de slapp til, men det var begrenset hva de kunne få inn. Da jeg i 1975 så en annonse i Aftenposten om en bok skrevet av Odd Melsom «På Nasjonal Uriaspost» med annonsetekst: «Sett deg inn i hva den andre siden mener» troppet jeg opp i en bokhandel og bad om boken. Damen fant frem boken med solkorsomslag og jeg ville betale, da noe merkelig skjedde: Damen noterte ned forfatternavn, boktittel, forlag. Akkurat da reflekterte jeg ikke noe over dette, men senere har jeg kommet til at en spesiell grunn forårsaket dette. I tilfelle damen visste hvem jeg var, så kunne det være av interesse førstehånds, der og da, å vite hvilken bok jeg, en 45 år gammel grunnskolelærer, var i ferd med å anskaffe meg. (Mine vanskeligheter kom i tiden etter dette bokkjøpet).

Konklusjonen min er at tabu omkring NS ikke var (er) nødvendig. Men når det likevel er slik, må særlige årsaker for det være forklaringen: Kanskje idéene som NS målbar også var brukbare etter 8. mai 1945? Da måtte NS for alt i landet være tabu og uenevnelig, iallfall i sammenhenger der etterkrigstidens utvikling samsvarte mer eller mindre med NS program! Jeg er ikke i stand til å glemme at den danske forfatteren Erling Nielsen for en tid tilbake skrev at DNA hadde overtatt mange NS ideer uten å ville vedkjenne seg opphavet! (Dagbladet). Dermed ikke da Erling Nielsen fullstendig fantaserte. Tok han dette fullstendig ut av luften? Enhver som kan lese innenat og tenke gjennom det som leses, vil dersom tankevirksomheten opprettholdes, selv trekke sine konklusjoner.

NS-barna kan komme vel med for at tapersiden også skal få sine etterfølgere. For ordens skyld gjør jeg oppmerksom på at jeg aldri hadde noen befattning med NS!!

«Folk og Land»
kjemper for
rettferdighetens
sak.

Nirvana

Du er underveis
mot et endelig mål,
og målet er kjent som
NIRVANA

Og går det litt skeis
så gi bare tål,
all motgang er glømt i
NIRVANA

Men går det deg vel,
da si til deg selv
at reisen var god mot
NIRVANA

For fattig og rik,
for stordåd og svik
er dommen den samme:
NIRVANA

Enok Eikin

Granskning av rettsoppgjøret . . .

(Forts. fra s. 2)

krig var ikke nevnt. Når begynte Norges krig? 8. mai 1945? En kaptein som var innkalt til vakthold på Agdenes festning forteller at noen dager før 9. april 1940 kom der ordre om at sluttstykkene på samtlige kanoner skulle sendes til forsvarsdepartementet for kontroll. Til overmål ble kraftledningen til festningen gravd opp og lagt opp på berget. Den skulle graves dypere ned. Kapteinen hadde vakt natten til den 9. april. Han så at en tysk jager nærmet seg på vei til Trondheim. De hadde bare håndvåpen å ta opp kampen med. Den tyske jager slo av farten. Så sendte den et skudd som rev av ledningen og hele festningen lå i mørke. Var det lignende tilstander på flere kystfestninger? Hvorfor skjøt ikke Bolerne?

Der bør oppnevnes en helt upartisk granskningskomisjon av lovkyndige personer fra land som ikke var krigførende i den andre verdenskrigen. Fridtjof Bakke

«Elverumsfullmakten» . . .

(Forts. fra s. 2)

Elverum. Ja, jeg sier det for ordens skyld . . .

Den daværende utenriksministeren, og også historiker-professoren i et par menneskealdrer, han forteller til meg 14. april 1957 en god del om det som skjedde bl.a. på Elverum den 9. og 10. april 1940. *Alt sammen er å gjenhøre på et lydbåndopptak i min besittelse!* Koht forteller at det fra C. J. Hambro ble fremlagt flere forslag til en fullmakt for regjeringen dersom . . . : - «Det var noko Hambro kom drassande med, dei var vraka alle i hop avdi dei var ikkje turvande!»

Rolf Høstmark omtaler «fullmakta» i avisen FOLK og LAND nr. 5-1989. Han, Høstmark skriver: - «at noen historikere har for lenge siden avslørt at det ALDRI HAR EKSI-STERT NOEN «FULLMAKT» FRA ELVERUM!

For å gjøre mitt innlegg nå om denne særdeles viktige saken kortest mulig, så viser jeg til min artikkel i bladet «SAM-

FUNNSLIV» av 1989, og understreker at det ikke er bare den daværende utenriksministeren Halvdan Koht, men også nestor-historikeren i verdenssammenheng blant historikere, *Halvdan Koht, som med stor indignasjon taler inn på mitt lydbånd - min stue - - at «fullmakta» ho eksisterer ikkje! Det var noko Hambro kom drassande med!* Og samstundes berører Koht inngående Kong Haakon's «NEI», - som heller ikke er noe «NEI» sagt av ham. - «Det er ei myte, det at kongen skal ha sagt noko «Nei!» . . . han sa i det heile ikkje noko . . . »

Men, les hva jeg skrev i «Samfunnsliv», og hva Arne Stornes har skrevet i boka si: SPOR I VÅR NÆRE HISTORIE. Da får du vite mere «nytt».

Hvor skal dette ende . . .

(Forts. fra s. 2)

bare tar inn økende salærer på andre felt, der de må gi slipp på en skarve halvprosent i renteinntekter, eller der omkring. Sannheten er jo at nettogjelden for folk bare øker og øker!

(ANNONSE)

Alternativt samfunn

er et nordisk magasin som utkommer 6 ganger i året med det formål å vise at både individ og samfunn (kollektiv) er sykt og trenger legdom. Individuell og kollektiv diagnose og terapi må gå hånd i hånd. Sentralismens og mammonkulturens undergang er en forutsetning for et verdenssamfunn som skal bygge på fred og som vil fordele godene rettferdig.

Profitt-tenkningen må avløses av GI-prinsippet. GI-UTEN-Å-VENTE-NOE-IGJEN fører til overflod og velstand for alle jordens søsken. Budsjettkonometri og Bruttonasjonalregnskap må avløses av realøkonomien. Vi kan gå veien om det «lønnsomme prisfall».

Be om prøveeksemplar hos ansvarlig redaktør Even Lorch-Falch, Postb. 156, 2401 Elverum.

BOKTJENESTEN

Postboks 924 Sentrum, 0104 Oslo 1. Telefonbest.: (02) 19 06 71

... eks. **QUISLINGS FORSVARSTALE**, Nummerert praktutgave . . . . . kr. 150,-
 ... » **QUISLINGS FORSVARSTALE**. Billigutg. kr. 45,-

Serien «SUPPLEMENT TIL OKKUPASJONSHISTORIEN»:

... eks. Odd Melsom: **På nasjonal uriaspost** . . . . . kr. 50,-
 ... » Odd Melsom: **NS og fagorganisasjonen** . . . . . kr. 50,-
 ... » Odd Melsom: **Fra kirke- og kulturkampen** . . . . . kr. 50,-
 ... » Einar Syvertsen: **Også dette bør være sagt** . . . . . kr. 50,-
 ... » ALLE 4 BIND: . . . . . kr. 150,-
 ... » A. I. Bru: **Professor på ville veier** . . . . . kr. 50,-
 ... » A. I. Bru: **Her er London** . . . . . kr. 60,-
 ... » Adolf Hoel: **Universitetet under krigen** . . . . . kr. 25,-
 ... » Walter Fyrst: **Min sti. NS blir til, o.m.a.** . . . . . kr. 95,-
 ... » Finn Kjelstrup: **Den norske kapitulasjon** . . . . . kr. 20,-
 ... » Per Lie: **Sannheten om Telavåg-affæren 1942** . . . . . kr. 15,-
 ... » Sigurd Myting: **Politisk dømt** . . . . . kr. 35,-
 ... » Kai Normann: **Diktene Laurbærkransen** . . . . . kr. 20,-
 ... » Arne Tellefsen: **Når forsvarer forfaller** . . . . . kr. 25,-
 ... » Arne Stornes: **Spor i vår nære historie** . . . . . kr. 115,-
 ... » Trygve Engen: **Jeg er ingen landsviker** . . . . . kr. 35,-

GAVEBØKER for venner i utlandet:

... eks. Roald Astrup Nielsen: **The «SOLBRIS» escapade** (Engelsk) . . . . . kr. 80,-
 ... » **La Fuga del «SOLBRIS»** (Spansk) . . . . . kr. 80,-
 ... » H. Franklin Knudsen: **I was Quislings Secretary** . . . . . kr. 55,-

«OPPGJØRET» BEDØMMES:

... eks. Forbundet: **Gi oss rettsstaten tilbake** . . . . . kr. 5,-
 ... » Forbundet: **§ 104. Mere lys over rettsoppgjøret** . . . . . kr. 10,-
 ... » Pastor A. E. Hedem: **Quo vadis Norvegia** . . . . . kr. 30,-
 ... » H.r.advokat Albert Wiesener: **ASTRID D.D.D.** . . . . . kr. 100,-
 ... » Roald A. Nielsen: **«Solbris Ohio!»** . . . . . kr. 100,-
 ... » Torstein Gunnarson: **Sannheten om Kirsten Flagstad** . . . . . kr. 150,-
 ... » H.r.advokat Albert Wiesener: **Lys over landssvikoppgjøret** . . . . . kr. 145,-
 ... » Jørgen Sehested: **Broholmøtet** . . . . . kr. 75,-
 ... » Ditlev Tamm: **Retsoppgjøret etter besættelsen.** 2 bind . . . . . kr. 200,-

FRONTKJEMPERNE:

... eks. Richard Landwehr: **Frontfighters. The Norwegian Volunteer Legion of the Waffen SS.** . . . . . kr. 150,-
 ... » Schreiber: **Kampf unter dem Nordlicht** . . . . . kr. 200,-
 ... » Werner Haupt: **Leningrad, Wolchaw, Kurland. Bildbericht der Heeres-gruppe Nord 1941-1945.** . . . . . kr. 240,-
 ... » Paul Hauser: **Soldaten wie andere auch** . . . . . kr. 200,-
 ... » Hans Werner Neulen: **Europa und das 3. Reich** . . . . . kr. 200,-
 ... » Hans Werner Neulen: **An Deutscher Seite** Fremragende om norske o.a. frivillige på tysk side i Waffen-SS og Wehrmacht . . . . . kr. 200,-
 ... » R. Schulze-Kossens: **Militärischer Führernachwuchs der Waffen-SS. Die Junkerschulen** . . . . . kr. 250,-
 ... » Sigurd Senje: **Glemt soldat** . . . . . kr. 100,-
 ... » **Gebirgsjäger im Bild** . . . . . kr. 240,-
 ... » **Panzergrenadiere der Panzerdivision Wiking im Bild** . . . . . kr. 240,-
 ... » **Europäische Freiwillige im Bild** . . . . . kr. 280,-
 ... » Munin-Verlag: **Wenn alle Brüder schweigen. Grosser Bildband über die Waffen SS** . . . . . kr. 350,-

Legg til kr. 15,- for forsendelser ved forskuddsbetaling til: **Postgiro 5 15 46 38. Bankgiro 6063.05.01248** eller ved sjekk, i kontanter eller frimerker. (Ellers porto og oppkravsgebyr.)

I alt bestilles for kr. . . . . som betales slik: . . . . .

Navn: . . . . .

Adresse: . . . . .

Postnr.: . . . . . Sted: . . . . .

Vi takker for nye «Vennegaver»

Hjertelig takk for 35 nye «vennegaver» på tilsammen kr. 7.445,-.

Vi ønsker alle gode venner en riktig god sommer!

«VENNEGAVER» fra «Folk og Land»s venner.

TAKK FOR FØLGENDE BIDRAG:

R. B., Oslo	Kr. 150,-
E. B., Oslo	Kr. 250,-
P. T., Oslo	Kr. 500,-
E. A. E., Oslo	Kr. 100,-
E. B., Oslo	Kr. 250,-
L. R. C., Kolbotn	Kr. 50,-
H. S., Jar	Kr. 150,-
S. W., Tistedal	Kr. 50,-
R. B., Halden	Kr. 50,-
K. R., Lillestrøm	Kr. 150,-
P. H., Gjøvik	Kr. 150,-
J. A., Rena	Kr. 150,-
R. D., Elverum	Kr. 100,-
Å. H., Hjøllum	Kr. 50,-
T. A., Ottestad	Kr. 25,-
T. G., Sande	Kr. 500,-
E. F., Kapp	Kr. 120,-
B. S., Steinsholt	Kr. 150,-

M. B., Lillehammer	Kr. 350,-
H. M. F., Kristiansand	Kr. 100,-
M. A., Ålesund	Kr. 600,-
O. A., Sunndalsøra	Kr. 150,-
F. R., Haugesund	Kr. 500,-
H. E., Burfjord	Kr. 130,-
Erik Anker, Skøyen	Kr. 100,-
4. og 14. komp.,	Kr. 1.000,-
R. M.,	Kr. 50,-
K. N., Sverige	Kr. 400,-
W. P., (nye kr.)	Kr. 400,-
E. S., Oslo	Kr. 250,-
J. W., Sandvika	Kr. 50,-
E. N., Moss	Kr. 70,-
J. R., Brandbu	Kr. 100,-
M. S., Elverum	Kr. 50,-
M. A., Ålesund	Kr. 200,-

FELTTOGET 1940 SETT MED TYSKE ØYNE

Symbol og realitet

Noe av det som hever mennesket over dyreriket, er dets evne til å bruke bilder og symboler. Det er grunnlaget for abstrakt tenkning. Men at denne evnen er av temmelig ny dato, biologisk sett, viser seg ved at mennesket så lett går seg vill i sine symboler og forveksler symbol og realitet, bilde og virkelighet.

Den slags forvillelser har tidligere ført til, og fører også i dag til, så store tragedier at det annet bud, av Bibelens 10-budslov, på det strengeste advarer mot å dyrke symboler fremfor realiteter. Straffen for å overtre dette bud kan ramme synderes barn helt til tredje og fjerde ledd.

Denne usikkerheten overfor de abstrakte symbolene har ført til at menneskeheten er blitt styrt av intellektuelle demagoger istedenfor av naturlige ledere. I dyreriket blir de ledere hvis egenskaper er til størst nytte i flokkens kamp for å overleve. Blant mennesker er det ofte omvendt. Ledernes intellektuelle evner i retning av å forvirre og bløffe sine tilhengere, fører som regel til katastrofe for hele flokken.

Ordene er vårt viktigste symbol. Så høyt fryktet og aktet av mennesket at Johannesevangeliet åpner med et Veda-sitat: «I begynnelsen var Ordet, og Ordet var av Gud og Ordet var Gud . . .»

Men ord kan også brukes i løgnens tjeneste. Det er meget lenge siden et ord var et ord og en mann var en mann. Idag brukes verdens massemedia først og fremst til propaganda og til å hisse menneskene opp mot hverandre. Et viktig knep er å la ordene skifte innhold og knytte begreper sammen som ikke har noe med hverandre å gjøre. Men til sist blir det hele så forvirrende at både innhold og hensikt forsvinner.

I USA advarer man nå mot en rekke ord som på denne måten er blitt altfor meningsløse til å kunne brukes, som f.eks. nazist, fascist, kommunist, rasist osv. I Norge har man ikke helt fulgt med i tiden og her slenger man rundt seg med slike ord i øst og vest uten annet innhold enn at de skal være generelt ærekrenkende. I blant med ganske pussig resultat, som når man i en episode i serien om «Bøllen og Blondinen», konsekvent oversetter det amerikanske sexist med kjønns-fascist. Det var kvinnen som her var kjønns-fascisten til tross for at propagandaen ellers konsekvent fremstiller fascismen som en manns-sjåvinistisk bevegelse.

Nasjonal Samling regnes også som fascistisk, men hvem skulle vel i dets program kunne gjenkjenne denne onde manns-sjåvinistiske ånd, med sin forakt for alle de svake i samfunnet, som vi er blitt så refset for å ha huset —men så var den da heller ikke der.

General Pellengahr ved provisorisk bro i Gudbrandsdalen.

Til høsten kommer en bok på Aventura Forlag som det allerede knytter seg betydelig spenning til. Den heter «Vi dro mot nord» og handler om felttoget på Østlandet i 1940 sett med tyske øyne. Dette er spesielt interessant både historisk og psykologisk fordi vi her i Norge er blitt ensidig informert om norske synsmåter.

Boken har to forfattere, Sven T. Arneberg og Kristian Hosar. Sistnevnte er til daglig redaksjonssekretær i Gudbrandsdølen-Lillehammer Tilskuer og vi spør ham om årsaken til at han har engasjet seg i krigsproblematikken fra 1940?

— Vi som ble født på førtitallet, fikk høre en hel masse om verdenskrigen og okkupasjonsårene. Men selv hadde vi ikke opplevet denne dramatiske tiden. Hvordan nordmenn oppfattet krigen ut fra forskjellige posisjoner, vet alle interesserte adskillig om. Derimot har det hersket stor taushet om hvordan tyskere så på krigen i Norge og okkupasjonstiden etterpå. Det er det temaet vi forsøker å belyse.

Tyske kilder

— Det blir ikke allikevel hvordan tyskerne opplevet 1940 sett gjennom norske briller?

— Nei, for å forsikre oss mot den innvendingen, har vi bare holdt oss til tyske kilder. Vi har vært så heldige å komme over to tyske beretninger som fra ulike observasjonsposter forteller om hendelser under felttoget på Østlandet. Den ene som nedtegnet opplevelsene dengang var generalløytnant Richard Pellengahr som var sjefen for informasjonsdivisjonen, 196. divisjon.

Det var styrker fra denne divisjonen som utførte kamphandlinger fra Halden og Oslo i syd, gjennom Østerdalen og Gudbrandsdalen og ned til Åndalsnes. Han skrev ned sin beretning om felttoget først på begynnelsen av 1950-tallet. Selvfølgelig er de sterkt farvet av det synet den tyske krigsledelsen hadde, men det er kjent at han var en hardhaus av en offiser som tok de tøffeste takene sammen med karene i fremste linje.

Han kom forresten tilbake til Norge i en alder av 70 i 1955. Da kjørte han som bilturist sammen med sin kone til stedene hvor han ledet kampene i 1940. Det heter seg at han på hotellene skrev seg inn som general noe som skal ha vakt en viss oppmerksomhet. Men for ham var det vel ganske naturlig siden han hele livet hadde vært yrkesmilitær.

Krigs dagbok

Den andre tyske hovedkilden, forteller Hosar, er en stenografert krigs dagbok fra kamphandlingene i 1940 skrevet av en menig soldat, Herbert Silla, som fortsatt lever. Han skrev ned hendelsene med stor nøyaktighet og med mange detaljer:

— Dessuten har vi vært i kontakt med en rekke tyskere som deltok i felttoget og vi har snakket med flere av deres familiedlemmer. Dette har vært et langvarig og krevende arbeide. Men jeg tror vi har fått samlet en temmelig bred mosaikk som gir godt grunnlag for å se hvordan tyskerne dengang tenkte og opplevet forholdene.

I tillegg har vi gjennomgått en

mengde skriftlige bakgrunnsstoff.

— Ser du på dette som en forskerjobb eller er boken først og fremst journalistisk skrevet?

— Vi har ikke sett på dette prosjektet som en forskningsoppgave. Jeg vil heller si at vi har skrevet en reportasjebok ut fra kilder som var samtidig med begivenhetene i 1940.

— Til en reportasjebok hører også bilder. Er boken illustrert?

— Ja, den er det og jeg tror at ca. 150 bilder som aldri tidligere har vært offentlig kjent, kommer med. General Pellengahr var selv en ivrig amatør fotograf og vi har tatt med flere av hans bilder.

Negativ oppfatning av engelskmenn

— Hvordan så tyskerne på den motstanden de møtte?

— Mange var overrasket over at kampene ble så harde flere steder. Alt synes å tyde på at de hadde ganske stor respekt for sine norske motstandere, men engelskmennene hadde de derimot ikke meget godt å si om som soldater.

Det eneste negative av betydning tyskerne gir uttrykk for når det gjelder nordmennene, er den behandlingen de gav tyskere som ble tatt som fanger.

— Regner du med mange negative reaksjoner fordi det bare er den tyske holdning og bedømmelse av det som skjedde i 1940, som kommer til orde i boken?

— Sikker kan man aldri være, men av ren historisk interesse må vi snart femti år etterpå kunne tåle å høre den tyske versjon av de dramatiske vårdagene i 1940, sier Kristian Hosar.

Aa.

SOMMERLUKNING

INO's og «Folk og Land»s kontor blir lukket fram til 7. august. Man kan like fullt sende oss brev og innlegg, for posten vil bli hentet også i ferien.

Alle de frivillige medarbeidere på kontoret ønsker leserne en riktig god sommer.

TIL ABONNENTENE

Med dette nummer av avisen følger en innbetalingsblankett til benyttelse for dem som ennå ikke har betalt for 1989. Abonnement pr. år kr. 130,- (i omslag kr. 150,-). Utlandet kr. 10,- mer.

Denne henvendelsen gjelder ikke dem som allerede har betalt for 1989.

Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie

Kontortid: Mandag kl. 17—20, tirsdag kl. 11—14, onsdag kl. 17—20.
Postadresse: POSTBOKS 924 SENTRUM, 0104 OSLO 1.
Kontoradresse: ENERHAUGSPLASSEN 4, OSLO. TLF.: (02) 19 06 71.